ครูบ้านนอก .คอม
www.kroobannok.com

การจัดการศึกษาในโรงเรียนแบบเชิญชวน

นำเสนอเมื่อ : 4 ก.ย. 2552

การจัดโรงเรียนแบบเชิญชวน เป็นการจัดโรงเรียนให้เป็นสถานที่ที่น่าเข้าไปเยือนมากที่สุดในบรรดาสถานที่ต่างๆ ในชุมชน และเป็นสถานที่ที่นักเรียนมีความรู้สึกว่าน่าเข้าไปเรียนและเรียนอย่างมีความสุข เนื่องจากโรงเรียนมีจุดเน้นที่คำนึงถึงศักยภาพของนักเรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงว่านักเรียนทุกคนมีศักยภาพที่ซ่อนอยู่ในตัว พร้อมที่จะพัฒนา และคำนึงถึงว่าบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารครู และบุคลากรที่เกี่ยวของมีพลังที่กระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพของตัวเอง ซึ่งจะทำสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อทุกฝ่ายในโรงเรียนรวมมือกันและทำงานร่วมกัน โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิญชวนเข้ามาใช้ในโรงเรียน

แนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิญชวน

การจัดการศึกษาแบบเชิญชวนเน้นหลักการพื้นฐาน

ทุกคนมีความสามารถ มีคุณค่า และมีความรับผิดชอบ ทุกคนควรได้รับการปฏิบัติต่อเขาเช่นนี้ และควรช่วยให้เขาประพฤติเช่นนี้ ผู้บริหาร ครู และทุกคนในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องจะพยายามหาวิธีการที่ทำให้นักเรียนตระหนักถึงความเป็นเจาของการเรียนรูของเขา และหาวิธีการที่หลากหลายสำหรับชวยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในโรงเรียน

การจัดการศึกษาเป็นกิจกรรมที่เป็นความร่วมมือกัน และร่วมคิดร่วมทำ ครูและนักเรียนจะดำเนินกิจกรรมร่วมกันบุคลากรทุกคนในโรงเรียนทำงานร่วมกัน

กระบวนการมีความสำคัญเท่ากับผลผลิตต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จ

คนทุกคนมีศักยภาพที่มีคุณค่าที่ซ่อนอยู่ภายในตัว และยังใช้ศักยภาพของตัวเองเพียงส่วนเล็กน้อยของศักยภาพทั้งหมดที่มีอยู่ในตัวเอง การจัดหลักสูตร นโยบาย โปรแกรม และสภาพแวดลอมในโรงเรียนสามารถชวยให้นักเรียนคนพบศักยภาพของตัวเองและเชิญชวนให้ปรากฏออกมาได้เต็มที่

ศักยภาพของคนทุกคนสามารถดึงออกมาได้ดีที่สุด โดยบุคคล มีจุดหมายและเจตนาเชิญชวน มีการออกแบบจัดสถานที่ นโยบาย โปรแกรม และกระบวนการ อย่างเจาะจงเชิญชวนให้เกิดการพัฒนา (อ้างใน นิรมล ศตวุฒิ, 2549 : 141-142)
องคประกอบ 5 ด้าน หรือ ของการจัดการศึกษาแบบเชิญชวน คือ บุคคล สถานที่ นโยบาย โปรแกรม และกระบวนการต้องได้รับการพัฒนา ดังนี้ การยอมรับนับถือ

บุคคล ได้แก่ บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนมีเจตคติและแสดงพฤติกรรมที่อาทรและเอาใจใส่กัน ให้การยอมรับนับถือกัน มีความเชื่อถือและไว้วางใจกัน มองกันในแง่ดี และมีจุดหมายและเจตนา ในการกระทำทุกอย่าง

สถานที่ ได้แก่ อาคารและสภาพแวดล้อมทั้งหมดของสถานศึกษา ได้รับการดูแลให้มีความสะอาด สวยงาม เห็นแล้วน่าพึงพอใจ ผู้ใช้สถานที่หรือผู้อยู่รู้สึกอบอุ่นมั่นคง

นโยบาย ได้แก่ กฎระเบียบ ข้อตกลง กระบวนการปฏิบัติงานสำหรับให้บุคคลและโรงเรียนทำหน้าที่อย่างเป็นระเบียบ เน้นบุคคลเป็นศูนย์กลาง ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์และคำนึงถึงความสามารถ คุณค่าและความรับผิดชอบของทุกคน

โปรแกรม ได้แก่ หลักสูตร และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่ครอบคลุมความต้องการของมนุษย์อย่างกว้างขวาง เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมและจัดการอย่างสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.
2.

กระบวนการ ได้แก่ วิธีการปฏิบัติที่จะทำให้บุคคล สถานที่ นโยบายและโปรแกรม ทำหน้าที่ไปได้จะส่งเสริมจิตวิญญาณ การร่วมมือกัน ความพยายามร่วมคิด ร่วมทำ อุดมการณ์ทางประชาธิปไตย และจริยธรรม เสริมสร้างวิธีการดำรงชีวิตตามความสนใจ ความสามารถ โอกาสที่จะกาวหนาของแตละบุคคล การมีส่วนรวมในการปกครองตนเอง และกิจกรรมสงเสริมมนุษยธรรม
ในการจัดการศึกษาแบบเชิญชวน เจตคติและพฤติกรรมของบุคคลจะพัฒนาในขอบเขตของขอตกลง 5 ประการ ตามที่ไดกลาวไวแลวในองคประกอบดานบุคคล คือ

1. ความอาทรและเอาใจใส่ดูแล เป็นการช่วยให้บุคคลเชื่อมโยงจุดหมายส่วนตัวเข้ากับเป้าหมายปลายทางที่มีคุณค่าของสังคม ช่วยให้แต่ละคนมีความพอใจและประสบผลสำเร็จในการกระทำสิ่งที่มีคุณค่า โดยการนำไปสู่สิ่งที่เป็นไปได้ในดานบวก
2. การยอมรับนับถือ วาทุกคนมีความสามารถ มีคุณค่า และมีความรับผิดชอบ และปฏิบัติต่อเขาเช่นนั้น ก่อให้เกิดการมีความรับผิดชอบร่วมกัน มีความร่วมมือกันอย่างเท่าเทียมและเฉลี่ยอำนาจกันโดยคาดหวังผลลัพธ์ในด้านบวก

3. การให้ความเชื่อถือและไว้วางใจ เป็นการแสดงความเชื่อมั่นในความสามารถ ความมีคุณค่า และมีความรับผิดชอบของทุกคน และปฏิบัติต่อเขาเช่นนั้น มีการพึ่งพาอาศัยกันและร่วมมือกัน บนพื้นฐานของปฏิสัมพันธ์ที่มีความเชื่อถือและไววางใจกัน
4. การมองในแง่ดี คือ การมีความเชื่อเป็นพื้นฐานวาทุกคนมีศักยภาพหลายด้านที่ยังไม่ได้นำออกมาใช้ และสามารถพัฒนาได้ ทุกคนมีความดีอยู่ในตัวและต้องนำออกมาใช้ เมื่อทำผิดก็พยายามแก้ไขเองรวมทั้งชื่นชมพัฒนาการและความกาวหนาของทุกคน
5. การมีจุดหมายและเจตนา เป็นการกระทำอย่างตั้งใจที่จะทำให้ศักยภาพของทุกคนปรากฏเป็นจริงได้อย่างคงเส้นคงวา โดยจัดการสถานที่ นโยบาย โปรแกรม และกระบวนการที่ออกแบบเฉพาะเพื่อพัฒนาการเชิญชวนโดยบุคคลที่เชิญชวนตัวเองและผู้อื่นทั้งดานสวนตัวและดานอาชีพ

ลักษณะของโรงเรียนแบบเชิญชวน

การจัดโรงเรียนโดยการนำแนวคิดของการจัดการศึกษาแบบเชิญชวนมาประยุกต์ใช้นั้น ทำให้โรงเรียนที่จัดมีลักษณะดังนี้

1.
การยอมรับนับถือลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล : หลักสูตร นโยบาย โปรแกรม การพิจารณาเรื่องต่างๆ และการประเมินผลตั้งอยู่บนพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคนเป็นสำคัญ ในการให้คะแนนจะให้นักเรียนมีส่วนร่วม ถ้าได้คะแนนต่ำ นักเรียนจะได้รับการดูแลอยางจริงจัง นักเรียนจะได้รับการสนับสนุนให้ทดสอบตัวเอง ตัดสินผลงานและความกาวหนาของตัวเอง ให้นักเรียนมองความผิดพลาดเป็นแหลงของมูลมากกวาจะเป็นสัญญาณของความลมเหลว นักเรียนทุกคนจะได้รับการสนับสนุนให้มีความมั่นใจวา ตัวเองมีความสามารถที่จะเรียนรู เชื่อถือความรู้สึกของตัวเอง และชื่นชมลักษณะเฉพาะของตัวเอง
2. จิตวิญญาณของการร่วมมือกัน : ทุกคนในโรงเรียนมีความรับผิดชอบในการรวมมือกัน มีสวนรวมในการตัดสินใจ ทุกคนมีสวนในการบริหารโรงเรียน การแข่งขันกันมีน้อยที่สุด นักเรียนที่ไม่สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์จะได้รับการชวยเหลือพิเศษดวยความอาทรและเอาใจใสตลอดจนการยอมรับนับถือการสอนที่ให้เพื่อนชวยเพื่อนจะได้รับการสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนทั้งหมดอยู่บนพื้นฐานของการร่วมมือกัน และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
3. ความรู้สึกเป็นเจาของ : บรรยากาศในโรงเรียนมีความอบอุ่นและผูกพันกัน ครูและนักเรียนคิดถึงโรงเรียนของเรา งานของเรา และพวกเราทุกคนอยู่ร่วมกัน ให้นักเรียนอยู่ร่วมกันให้มากที่สุด กระตุ้นความรู้สึกภาคภูมิใจต่อโรงเรียน ความรู้สึกวาเป็นสมาชิกของโรงเรียน อาทรและเอาใจใสโรงเรียนจัดบรรยากาศที่ทำให้นักเรียนรู้สึกถึงความเมตตากรุณาที่โรงเรียนมีต่อเขา
4. สภาพแวดลอมที่น่ารื่นรมย : ภูมิทัศน์และสภาพแวดลอมทั่วไปได้รับการเอาใจใสอยางดี
ครูบุคลากรทุกฝ่ายและนักเรียนแบ่งความรับผิดชอบรวมกับนักการภารโรงในการชวยกันสร้างสรรค์และรักษาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่สวยงามและน่าอยู่ น่าเรียน ไม่ว่าโรงเรียนจะเก่าแค่ไหน ทุกคนจะชวยกันทำให้หาประทับใจให้มากที่สุด ทองเรียนทุกทองมีแสงสวางพอ ระบบเสียงและอุณหภูมิอยู่ในระดับน่าพอใจ การออกแบบตกแตงในหอง บริเวณหนาตาง ที่วาง การจัดเฟอรนิเจอร์ และการใช้สี จะทำในลักษณะที่เสริมสรางบรรยากาศที่ดึงดูดความสนใจและสรางความอบอุน สะดวกสบาย
5. การคาดหวังผลในทางบวก : นักเรียนได้รับการกระตุ้นให้มองตัวเองในทางบวก และรับรู้วาคุณเราทุกคนมีศักยภาพที่ดีอยู่ในตัวที่จะเรียนรู้ได้ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนยินยอมที่จะเรียนรู้และมีส่วนร่วม ไม่ใช่เรียนรู้เพราะครูบอนให นักเรียนจึงดูองมีสวนรวมในการตัดสินใจวาจะเรียนอะไร เรียนแคไหน ใชเวลาเรียนเทาใด และจะประเมินผลความกาวหนาของตัวเองอยางไร ครูจะชวยกระตุ้นนักเรียนแตละคน โดยการสื่อสารความคาดหวังหรือผลลัพธดานบวกแกนักเรียน
6. ความสัมพันธ์กับสังคม/ชุมชน : สมาชิกในโรงเรียนได้รับการกระตุ้นให้มีปฏิสัมพันธ์ระหวางกันและปฏิสัมพันธ์กับชุมชน นักเรียนรุ่นที่ทำงานร่วมกับนักเรียนรุ่นน้อง บุคลากรในโรงเรียนที่มีความเชี่ยวชาญดานกีฬาชวยเป็นผู้ฝึกซอมกีฬาประเภทนั้นๆ ให้นักเรียนสมาชิกในชุมชนเขามาชวยและรวมกิจกรรมของโรงเรียน ผูปกครองอาสาสมัครรวมทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ นักเรียนออกไปรวมกิจกรรมของชุมชน ความสัมพันธเหลานี้ อาจดำเนินการกวางไกลออกไปสู่สังคมระดับประเทศและโลก โดยโรงเรียนสงเสริมให้นักเรียนประยุกต์การเรียนรูจากในโรงเรียนไปปฏิบัติในประเด็นที่เกี่ยวกับสังคมระดับประเทศ และระดับโลกด้วย

สรุป

การสร้างสรรค์บรรยากาศเชิญชวนในโรงเรียนเป็นหัวใจของการพัฒนานักเรียน นักเรียนจะได้รับการเชิญชวนให้เรียน ได้รับการเชิญชวนให้รู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่า ทำให้นักเรียนรู้สึกอบอุนและรู้สึกวาได้รับการยอมรับนับถือ และได้รับการสนับสนุน สงผลให้นักเรียนยอมรับวาผู้อื่นมีคุณคาและให้การยอมรับนับถือและสนับสนุนผู้อื่นดวย องค์ประกอบด้านบุคคล สถานที่ นโยบาย โปรแกรม และกระบวนการของโรงเรียน มีอิทธิพลตอสภาพแวดลอมที่เชิญชวนให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพของตัวเองอยางเต็มที่ และเชิญชวนให้เกิดการเรียนรู้ ในขณะเดียวกันที่โรงเรียนสรางบรรยากาศแบบเปิดเผย ไววางใจกัน ยอมรับนับถือกัน อาทรและเอาใจใสกัน มองกันในแงดี และมีจุดหมายและเจตนารวมกัน จะทำให้บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนทำงานรวมกันอยางราบรื่น เอาชนะอุปสรรครวมกัน จัดการขอโตแยงและความคิดที่แตกตางกันได้โดยปราศจากความแตกแยกในการทำงานและสรางความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในโรงเรียน

โดย : รศ.ดร.นิรมล ศตวุฒิ

ที่มาข้อมูล : วารสารวิชาการ ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2550

ที่มาเว็บ : https://www.myfirstbrain.com